

ปัญหาการดำเนินคดีบุคคลพลเรือนโดยศาลทหาร: ขณะประกาศใช้กฎอัยการศึก

ภุริวัฒน์ ทิมมาศ¹

รองศาสตราจารย์ ปิยะนุช โปตะวณิช²

บทคัดย่อ

ปัญหาของศาลทหารในการพิจารณาพิพากษาคดีบุคคลพลเรือนขณะประกาศใช้กฎอัยการศึกเกิดขึ้นเนื่องจากโดยหลักศาลทหารในเวลาปกติและในเวลาไม่ปกติจะพิจารณาเฉพาะบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร³ เท่านั้นซึ่งมีความแตกต่างจากศาลพลเรือน เมื่อต่อมาได้มีการประกาศใช้กฎอัยการศึก⁴ โดยหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติออกประกาศกำหนดให้บุคคลพลเรือนที่กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 107-118⁵ และความผิดตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติซึ่งมีการห้ามชุมนุม⁶ รวมทั้งความผิดที่เกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่ใช้ในการสงคราม⁷ ให้อยู่ในอำนาจของศาลทหารในเวลาไม่ปกติ ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นวิธีพิจารณาของศาลทหาร คือ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 ซึ่งจะพบว่าได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาพิพากษาคดีไว้โดยเฉพาะซึ่งมีความแตกต่างจากศาลยุติธรรมหรือศาลพลเรือน ซึ่งกระทบสิทธิในการดำเนินคดีที่มีโทษทางอาญาต่อบุคคลพลเรือนหลายประการ เช่น สิทธิในการอุทธรณ์ฎีกา สิทธิของบุคคลที่จะได้รับการพิจารณาคดีอาญาอย่างเท่าเทียมกันกับบุคคลพลเรือนอื่นที่กระทำความผิดเกี่ยวกับอาวุธสงครามที่มีไว้ในครอบครองเนื่องจากเป็นความผิดที่มีกฎหมายบัญญัติไว้อยู่แล้วแม้ไม่มีการประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติกำหนดไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสิทธิที่บุคคลพลเรือนได้ถูกกำหนดไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศ⁸ ในเรื่องสิทธิของบุคคลพลเรือนที่จะต้องถูกดำเนินคดีอาญาซึ่งกระทบต่อเนื้อตัวร่างกายโดยอาจถูกจำคุกหรือปรับเมื่อศาลพิพากษาว่ามีความผิด ซึ่งอาจเกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมต่อบุคคลพลเรือน เช่นสิทธิในการได้รับการทบทวนคดีและสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเท่าเทียมกันเมื่อบุคคลพลเรือนภายในประเทศต่างควรมีสถานะที่เหมือนกันเมื่อกระทำความผิดที่เหมือนกัน เป็นต้น จึงสมควรที่จะมีการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² ที่ปรึกษาวិทยานิพนธ์

³ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498, มาตรา 16

⁴ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 1/2557 เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ และ ฉบับที่ 2/2557 เรื่อง การประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร

⁵ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 37/2557 เรื่อง ความผิดที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหาร

⁶ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 7/2557 เรื่อง ห้ามชุมนุมทางการเมือง

⁷ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 50/2557 เรื่อง ให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่ใช้เฉพาะแต่ในการสงคราม

⁸ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

แก้ไขเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีความสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศต่อไป

คำสำคัญ

ศาลทหาร, กฎอัยการศึก, กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ABSTRACT

The problem of military court in judicial cases of civilians during the martial law. This is due to the fact that the military court at regular time and at an unusual time will only consider the persons in military court jurisdiction. Which is different from civil courts? When it was announced martial law. The head of the National Security Council has used the power of the state to issue a declaration to the civilian. The offense under the Criminal Code, Section 107-118, and the offense under the National Security Council Notification which prohibits the rally. Including offenses relating to firearms and ammunition used in warfare. At present, the law in force is a court martial. The court martial law Act of 1955, which will find that the rules. Special case judgments are different from judicial or civil courts. The right to appeal to the civil rights of many civil rights, such as the right to appeal the petition. The right of a person to be given a criminal trial is equally equivalent to that of any other civil servant who commits a crime of possession of a war weapon as a result of a lawful offense. Set this is not in line with the civil rights that are defined in international law. The right of a civil person to be subjected to criminal proceedings affecting his body may be imprisoned or fined when the court is found guilty. There may be civil unrest issues. For example, the right to a review of a case and the right to be treated equally when a civilian in a country should have the same right to commit the same offense. Therefore it should be corrected to ensure fairness and rules are consistent with international law.

Keyword

Military Court, Martial Law, International Covenant on Civil Rights and Political Rights.

1. บทนำ

กระบวนการพิจารณาคดีบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารทั้งในเวลาปกติและในเวลาไม่ปกติจะถูกกำหนดอยู่ในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 คือ ทหารหรือผู้ที่รับราชการทางทหาร ซึ่งไม่รวมถึงบุคคลพลเรือน⁹ ซึ่งศาลทหารได้ถูกจัดตั้งขึ้นมาเนื่องจากระบบของฝ่ายทหารที่จะต้องมีการปกครองบุคคลที่อยู่ในอำนาจให้อยู่ในระเบียบวินัยซึ่งจะมีความแตกต่างจากศาลพลเรือนทั้งในเรื่องความเห็นในการลงโทษที่แตกต่างกัน เมื่อต่อมาได้มีการประกาศกฎอัยการศึก และหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ¹⁰ กำหนดให้บุคคลพลเรือนที่กระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติต้องถูกดำเนินคดีในศาลทหาร¹¹ กลับพบว่าการออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498¹² ได้กำหนดให้บุคคลที่กระทำความผิดอาญาในขณะที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก ไม่สามารถที่จะอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาได้ ส่งผลให้เมื่อบุคคลพลเรือนที่ต้องถูกดำเนินคดีในศาลทหารไม่สามารถที่จะได้รับการทบทวนจากผู้พิพากษาลำดับเหนือขึ้นไปได้ ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นการขัดต่อหลักของศาลทหารที่กำหนดไว้แต่เฉพาะผู้รับราชการทางทหารและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองโดยประเทศไทยได้ไปลงนามเป็นภาคีไว้ซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยจะต้องนำมาใช้บังคับ ดังนั้น การดำเนินคดีบุคคลพลเรือนในศาลทหารโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาตินั้นจึงถือว่าเป็นการกำหนดโดยขัดกับหลักกฎหมายของศาลทหารและหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งก็อาจจะนำมาซึ่งปัญหาทางกฎหมายอีกหลายประการ

ทั้งนี้ จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 ไม่ได้บัญญัติถึงกรณีกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีแก่บุคคลพลเรือนที่ถูกดำเนินคดีในศาลทหารทั้งในเวลาปกติและในเวลาไม่ปกติ ซึ่งอาจกระทบต่อสิทธิของบุคคลพลเรือนที่ควรได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีเทียบเท่ากับบุคคลพลเรือนอื่นในช่วงเวลาปกติภายในศาลพลเรือน และอาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่บุคคลพลเรือนด้วย จึงเห็นควรยกเลิกการดำเนินคดีบุคคลพลเรือนภายในศาลทหารในช่วงเวลาไม่ปกติ

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายตามประกาศกฎอัยการศึกต่อบุคคลพลเรือนที่ต้องถูกดำเนินคดีภายในศาลทหาร

⁹ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498, มาตรา 16

¹⁰ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 1/2557 เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ และ ฉบับที่ 2/2557 เรื่อง การประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร

¹¹ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 37/2557 เรื่อง ความผิดที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหาร

¹² พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498, มาตรา 61 วรรคสอง

2. เพื่อศึกษาประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และบทบัญญัติแห่งบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ รูปแบบการดำเนินการ โดยเปรียบเทียบกับสิทธิบุคคลพลเรือนตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหาบุคคลพลเรือนที่ถูกดำเนินคดีในศาลทหาร และหาแนวทางการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากล

สมมติฐานของการศึกษา

เมื่อมีเหตุการณ์ความไม่สงบภายในประเทศไทย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกาศกฎอัยการศึก วันที่ 20 พฤษภาคม 2557 โดย ได้ออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติกำหนดความผิดที่ทำให้ดำเนินคดีอาญากับบุคคลพลเรือนในศาลทหารในขณะช่วงเวลาดังกล่าว บุคคลพลเรือนจึงถูกจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกา ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 61 อันแตกต่างต่อหลักการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลพลเรือนที่ให้สิทธิหรือจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และขัดต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองอีกทั้งการที่บุคคลพลเรือนถูกดำเนินคดีในศาลทหารต้องถูกกระทบสิทธิในการพิจารณาที่แตกต่างต่อศาลพลเรือน ทั้งนี้ เพื่อชี้และแสดงให้เห็นถึงปัญหาของบุคคลพลเรือนที่ถูกกระทบสิทธิในกระบวนการทางศาลเกี่ยวกับการดำเนินคดีในศาลทหารเนื่องจากประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติและพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 เพื่อนำไปสู่การแก้ไขพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ให้สอดคล้องกับกฎหมายภายในประเทศไทยและกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อให้บุคคลพลเรือนมีสิทธิที่เสมอภาคกันและได้รับการทบทวนการตัดสินคดีในศาลทหารเป็นไปตามหลักสากล

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

ศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยภาคเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับศาลทหารและกฎอัยการศึก ได้แก่ หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ รายงานการวิจัย วารสาร จุลสาร ระเบียบ คำพิพากษาของศาล ราชกิจจานุเบกษาเอกสารเผยแพร่ตามที่ต่าง ๆ และเอกสารอื่น ๆ เช่น ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

2. ผลการศึกษา

ศาลทหารมีลักษณะพิเศษและความแตกต่างกับศาลพลเรือนจึงถูกแยกออกจากศาลพลเรือนที่จัดตั้งเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่พลเมืองทั่ว ๆ ไปกระทำความผิด เนื่องปัจจัยสำคัญจากการปฏิบัติหน้าที่ทหารที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ โดยต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยเฉียบขาดปราศจากการโต้แย้ง ทั้งนี้ เพราะทหารมีหน้าที่ป้องกันเอกราชและอธิปไตยของประเทศชาติ เป็นผู้ถืออาวุธและเป็นผู้ที่ต้องอยู่ในระเบียบแบบแผนพิเศษที่ถูกกำหนดไว้เพื่อควบคุมความประพฤติและการกระทำหน้าที่ต่าง ๆ ของทหาร เพื่อให้อยู่ในระเบียบวินัย หากทหารที่กระทำความผิดต้องไปอยู่ในอำนาจของศาลพลเรือนทุกกรณีแล้ว กระทรวงกลาโหม ในฐานะที่เป็นหน่วยงานผู้ควบคุมฝ่ายทหารจะไม่สามารถควบคุมทหารให้อยู่ในระเบียบวินัยตามความประสงค์ได้

ต่อมาเพื่อควบคุมสถานการณ์ภายในประเทศไทยได้มีกฎหมายเพื่อควบคุมสถานการณ์ความไม่สงบภายในประเทศ 3 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 และพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวเป็นการควบคุมโดยใช้กฎหมายทั้งสามฉบับ แต่กฎหมายดังกล่าวจะมีความแตกต่างกันในอำนาจผู้ประกาศโดยพระราชบัญญัติกฏอัยการศึกนั้นผู้มีอำนาจประกาศใช้ คือ ฝ่ายทหาร

พระราชบัญญัติกฏอัยการศึกกำเนิดมาจากทฤษฎีปฏิฐานนิยม¹³โดยมีแนวความคิดกลับแนวความคิดกฎหมายธรรมชาติ โดยถือเป็นแนวคิดที่ยืนยันว่ากฎหมายเป็นผลผลิตหรือเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยอำนาจปกครองในสังคม ซึ่งกฎหมายจะไม่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม เป็นสิ่งที่มีสภาพบังคับหรือมีบทลงโทษ และกฎหมายมาจากผู้ประกาศกฏอัยการศึก ส่งผลให้ในปัจจุบันการประกาศกฏอัยการศึกในปี พ.ศ.2557 ได้มีการออกประกาศโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติกำหนดให้บุคคลพลเรือนที่กระทำความผิดอาญาบางฐานที่กำหนดเอาไว้ต้องถูกดำเนินคดีในศาลทหารในเวลาไม่ปกติสอดคล้องกับหลักการของทฤษฎีปฏิฐานนิยม เพื่อความมีประสิทธิภาพ ในการใช้บังคับกฎหมาย ซึ่งคำสั่งหรือกฎเกณฑ์ที่ออกโดยอำนาจผู้ก่อการปฏิวัติรัฐประหาร ประกอบกับความจำเป็น ซึ่งเป็นการยอมรับอำนาจรัฐที่แม้จะได้มาโดยไม่ถูกต้อง เพื่อความสงบสุขต่อส่วนรวม การประกาศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงเป็นไปเพื่อความสงบสุขของบุคคลพลเรือนทั้งหลายจึงมีการออกประกาศดังกล่าว

แต่การออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติภายใต้การประกาศกฏอัยการศึกดังกล่าวนี้ได้ออกมาโดยขัดต่อหลักกฎหมายธรรมชาติที่เคารพสิทธิส่วนบุคคลของพลเรือน และขัดต่อหลักการของศาลทหารในหลายประเทศเนื่องจากศาลทหารในต่างประเทศกำหนดไว้เพียงบุคคลที่รับราชการทหารไม่รวมถึงบุคคลพลเรือน ประกอบกับประเทศไทยได้ไปลงนามเป็นภาคีสมาชิกกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Right หรือ ICCPR)¹⁴ ซึ่งกำหนดสิทธิ¹⁵ของบุคคลพลเรือนที่จะต้องถูกดำเนินคดีอาญาซึ่งจะต้องมีความเสมอภาคกันระหว่างผู้กระทำความผิดทางอาญาและการถูกพิจารณาพิพากษาคดีอาญาจะต้องได้รับการทบทวนจากผู้พิพากษาระดับเหนือขึ้นไป ซึ่งประเทศไทยจะต้องนำมาปฏิบัติตาม แต่จากการประกาศกฏอัยการศึกดังกล่าวส่งผลต่อศาลทหารในการพิจารณาพิพากษาคดีที่กระทบสิทธิดังกล่าว ซึ่งมีกฎหมายที่กำหนดกระบวนการพิจารณาในศาลทหารไว้ ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ซึ่งบุคคลพลเรือนมิได้กำหนดถึงบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร และการดำเนินคดีในการขณะประกาศใช้กฏอัยการศึก

¹³ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, “การเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ของสยาม : พรหมแดนแห่งความรู้”, (วารสารธรรมศาสตร์ปีที่ 11 เล่มที่ 2 มิถุนายน 2525), หน้า 76-77

¹⁴ คณะกรรมการมนุษยชนแห่งชาติ, หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ หจก.วี.เจ ฟรินติ้ง), หน้า 17-48

¹⁵ วิกีพีเดีย จาก <http://th.wikipedia.org/wiki> อ้างใน สุรสิทธิ์ ถาวร, เอกสารวิชาการส่วนบุคคล : กฏอัยการศึกกับหลักประชาธิปไตย, (วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ), หน้า 3

นั้นจำเลยไม่มีสิทธิที่จะอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ สืบเนื่อง
จากกระบวนการดังกล่าวนำมาใช้บังคับกับการบังคับบัญชาทหารในช่วงเวลาที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบซึ่ง
ควรที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเร็วแต่การนำมาใช้บังคับกับบุคคลเรือนั้นจึงขัดต่อหลักของ
พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498

3.บทวิเคราะห์

จากการศึกษาปัญหาศาลทหารในการพิจารณาพิพากษาคดีบุคคลพลเรือนขณะประกาศใช้กฎ
อัยการศึก พบว่ามีปัญหา 4 ประการ ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ปัญหาศาลทหารทั้งในเวลาปกติและในเวลาไม่ปกติเปรียบเทียบกับศาล
พลเรือนในเรื่องเขตอำนาจศาลทหารและกระบวนการดำเนินคดี ที่เหมือนหรือแตกต่างกันในศาลทหาร
และศาลพลเรือน เนื่องจากสิทธิของบุคคลที่ถูกดำเนินคดีในศาลนั้นโดยหลักบุคคลที่มีฐานะเหมือนกัน
จะต้องถูกดำเนินคดีโดยเท่าเทียมกัน

ศาลทหารและศาลพลเรือนนั้นมีลักษณะที่เหมือนกับศาลพลเรือน คือ

1 ศาลทหารถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเช่นเดียวกับศาลพลเรือน คือ ศาลทหารจัดตั้งขึ้น
ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ส่วนศาลพลเรือนหรือศาลยุติธรรมถูกจัดตั้งขึ้นตาม
พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลยุติธรรม ซึ่งแม้จะเป็นกฎหมายในลำดับศักดิ์เดียวกันมีความเทียบเท่ากัน

2 การแบ่งชั้นของศาลทั้งในศาลทหารกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.
2498 และศาลพลเรือนได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาล พ.ศ.2543 ได้แบ่งออกเป็น 3 ชั้น
ศาลศาลทหารชั้นต้น คือศาลแขวงหรือศาลจังหวัด ศาลทหารกลาง คือศาลอุทธรณ์ และศาลทหารสูงสุด
คือศาลฎีกา

3 วิธีพิจารณาคดีและพิพากษาคดีของศาลทหารได้มีกำหนดไว้ในธรรมนูญศาลทหาร และ
นอกจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารแล้ว¹⁶ ศาลทหารก็ยังได้นำประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลม เนื่องจากศาล
ทหารจะนำพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาบังคับใช้ก่อนและหากไม่ได้มีการบัญญัติใน
เรื่องนั้นนั้นไว้ก็จะนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดย
อนุโลม ซึ่งศาลพลเรือนนั้นได้มีพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ.2543 มาตรา 20 ได้กำหนดให้
ใช้วิธีพิจารณาความแพ่งและวิธีพิจารณาความอาญามาใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดี

4 การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารกลาง คือ ศาลทหารกลางและศาลทหารสูงสุดของ
ทหารนั้น ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 10 ได้กำหนดให้ พระมหากษัตริย์
ทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและถอดถอน เช่นเดียวกับศาลพลเรือน

ศาลทหารและศาลพลเรือนนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกับศาลพลเรือน คือ

1 ในการแต่งตั้งหรือถอดถอนตุลาการศาลทหารชั้นต้น พระมหากษัตริย์ทรงโปรดเกล้า มอบ
พระราชอำนาจให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมหรือผู้บังคับบัญชาทหารเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนตุลา

¹⁶ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498, มาตรา 45

การศาลทหารชั้นต้นได้ ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 10 วรรคสอง ซึ่งแตกต่างจากศาลพลเรือนที่จะมาจากการโปรดเกล้าแต่งตั้งและถอดถอนโดยพระมหากษัตริย์

2 การแต่งตั้งตุลาการศาลทหารมีข้อแตกต่างกับการตั้งผู้พิพากษาศาลพลเรือน คือการแต่งตั้งองค์คณะตุลาการศาลทหารประกอบด้วย ตุลาการซึ่งมีคุณสมบัติที่จะต้องจบการศึกษาด้านนิติศาสตร์เท่านั้น และตุลาการพระธรรมนูญซึ่งอาจจบการศึกษาด้านนิติศาสตร์หรือไม่ก็ได้แต่จำเป็นต้องเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรประกอบกันเป็นองค์คณะตามจำนวนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 25 ถึงมาตรา 29 แตกต่างจากศาลพลเรือนซึ่งมีองค์คณะประกอบด้วยผู้พิพากษาซึ่งมีคุณสมบัติที่จะต้องจบการศึกษาทางด้านนิติศาสตร์เท่านั้น ซึ่งความต่างดังกล่าวนี้ในด้านศาลทหารมีไว้เนื่องจากเกี่ยวข้องกับสายการบังคับบัญชาในการปกครองบังคับบัญชาทหาร ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้บังคับบัญชาถึงการทราบมูลเหตุแห่งการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นแก่บุคคลที่ตนปกครองบังคับบัญชา

3 การพิจารณาลังลงโทษผู้กระทำความผิดบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 64 ถึงมาตรา 65 กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้บังคับกองพัน หรือในปัจจุบันในกรุงเทพมหานคร คือ หัวหน้าอัยการทหาร และในต่างจังหวัด คือ ผู้บัญชาการมณฑลทหารบก ที่มีอำนาจดังกล่าว ซึ่งแตกต่างจากภายในศาลพลเรือนที่กำหนดให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษตามคำพิพากษาคือ ศาลพลเรือนหรือศาลยุติธรรมเมื่อได้ปฏิบัติตามคำพิพากษา เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาอีกทั้งมีส่วนในการพิจารณาลังลงโทษผู้กระทำความผิดตามความเหมาะสม อีกทั้งหาทางป้องกันมิให้ผู้ได้บังคับบัญชากระทำความผิดซ้ำอีกด้วย

4 ศาลทหารสังกัดกระทรวงกลาโหม ส่วนศาลพลเรือนสังกัดกระทรวงยุติธรรม¹⁷

5 ศาลทหาร ผู้มีอำนาจตั้งตุลาการ และผู้มีอำนาจสั่งลงโทษเป็นผู้สั่งอุทธรณ์ฎีกากล่าวคือในกรณีที่ศาลทหารในเวลาปกติเมื่อศาลทหารชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วหากโจทก์หรืออัยการทหารไม่พอใจในคำพิพากษาก็มีอำนาจเสนอผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 61 เมื่อผู้มีอำนาจเห็นสมควรก็สามารถที่จะอุทธรณ์ฎีกาได้ แต่ในศาลพลเรือนโจทก์ไม่ว่าจะเป็นอัยการหรือผู้เสียหายเป็นผู้ฟ้องคดีเองหรือจำเลยมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาได้เลย¹⁸เมื่อได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

6 บุคคลที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ในศาลทหารจะแบ่งออกเป็นในศาลทหารปกติ ผู้มีอำนาจฟ้องคดีคือ ผู้เสียหายกรณีที่ผู้เสียหายเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร แต่หากมิใช่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารต้องมอบคดีให้อัยการทหารและอัยการทหาร¹⁹ แต่ในช่วงเวลาเป็นศาลทหารในเวลาไม่

¹⁷ ประทีน พัฒนธรรม, การพัฒนาศาลทหารไทย,(วิทยานิพนธ์, วิทยาลัยกองทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง), หน้า 2

¹⁸ ประทีน พัฒนธรรม, แหล่งเดิม, หน้า 3

¹⁹ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498, มาตรา 49 วรรคหนึ่ง

ปกติ ผู้มีอำนาจฟ้องคดีคือ อัยการทหารเท่านั้น²⁰ซึ่งต่างจากศาลพลเรือนซึ่งอาจเป็นผู้เสียหายหรือพนักงานอัยการก็ได้²¹

7 เมื่อได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกแล้วจะทำให้เกิดศาลทหารในระหว่างการประกาศใช้กฎอัยการศึก คือศาลทหารในเวลาไม่ปกติและศาลอาญาศึกก็จะมีไม่มีการอุทธรณ์หรือฎีกาได้ ดังนั้นเมื่อมีคำพิพากษาศาลชั้นต้นแล้ว คดีเป็นอันถึงที่สุด แต่ในศาลพลเรือนนั้นแม้จะอยู่ในช่วงเวลาไม่ปกติเมื่อคดีมีคำพิพากษาศาลชั้นต้นแล้วคู่ความก็ยังสามารถอุทธรณ์ฎีกาคดีต่อไปได้เว้นแต่เป็นกรณีที่มีคำสั่งของคณะปฏิวัติให้ศาลพลเรือนถือเป็นศาลทหารโดยกำหนดประเภทคดีเอาไว้ ดังนั้นศาลพลเรือนจะนำเอาพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารไปใช้ในการพิจารณาคดีที่กำหนดไว้ อีกทั้งเมื่อมีคำพิพากษาศาลชั้นต้นแล้ว คดีก็จะเป็นอันถึงที่สุดเช่นกัน จึงไม่สามารถอุทธรณ์ฎีกาได้แต่ในศาลพลเรือนนั้น มีเฉพาะศาลปกติซึ่งสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาถูกจำกัดไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

8 เขตอำนาจศาลทหารทั้งในเวลาปกติและไม่ปกติ และศาลอาญาศึก โดยได้กำหนดบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 16 แต่ศาลพลเรือน คือ บุคคลทั่วไปบุคคลตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 14 เว้นแต่เมื่อบางกรณีในขณะที่ผู้นำคณะปฏิวัติได้ประกาศกฎอัยการศึกทำให้เกิดศาลทหารในช่วงเวลาไม่ปกติเกิดขึ้นและกำหนดให้คดีบางประเภทต้องถูกดำเนินคดีในศาลทหารดังนั้นแม้บุคคลพลเรือนจะเป็นผู้กระทำความผิดก็ต้องถูกดำเนินคดีภายในศาลทหารโดยใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ส่งผลให้บุคคลพลเรือนมีสิทธิเช่นเดียวกับบุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลทหารตาม พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 แตกต่างจากศาลพลเรือนที่ได้กำหนดเขตอำนาจศาลมีเพียงในช่วงเวลาปกติไม่มีศาลในระยะเวลาเหตุการณ์ไม่ปกติ

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบถึงเขตอำนาจศาลทหารและบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารของประเทศไทยเปรียบเทียบกับศาลทหารในต่างประเทศ

ซึ่งเมื่อได้ศึกษาศาลทหารในประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ และประเทศอเมริกานั้นได้มีกำหนดเอาไว้ในกฎหมายของแต่ละประเทศโดยจะจำกัดไว้แต่เพียงทหารเท่านั้น โดยกำหนดให้บุคคลพลเรือนต้องถูกดำเนินคดีในศาลพลเรือนเท่านั้น ซึ่งศาลทหารของประเทศไทยก็ได้จำกัดไว้แต่เพียงบุคคลที่รับราชการทหารเท่านั้นไม่รวมถึงบุคคลพลเรือนแต่อย่างใด แต่เมื่อต่อมาการประกาศกฎอัยการศึกส่งผลให้บุคคลพลเรือนต้องถูกดำเนินคดีที่มีโทษอาญาในศาลทหารส่งผลให้ขัดต่อหลักของศาลทหาร

3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมสถานการณ์ภายในประเทศไทย

เมื่อมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในประเทศไทยแล้วประเทศไทยได้มีกฎหมายที่จะนำมาใช้ควบคุมสถานการณ์ดังนี้

1 พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 กำหนดเหตุที่จะประกาศได้นั้น คือ เมื่อปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องอาศัยสถานการณ์ฉุกเฉิน ประกาศโดย กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

²⁰ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498, มาตรา 49 วรรคสอง

²¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477, มาตรา 28

2 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 กำหนดเหตุในการประกาศได้นั้นคือ เมื่อมีสถานการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้น คือสถานการณ์อันกระทบหรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรืออาจทำให้ทำให้ประเทศตกอยู่ในภาวะคับขัน หรือมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับกบฏหรือการสงคราม ผู้บังคับใช้กฎหมาย คือ นายกรัฐมนตรีเห็นสมควรใช้กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารร่วมกันป้องกัน แก้ไข ปราบปราม ระงับยับยั้ง ฟื้นฟู หรือช่วยเหลือประชาชน

3 พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 กำหนดเหตุที่จะประกาศได้นั้น คือ เมื่อมีสงครามหรือจลาจลขึ้นอันมีเหตุอันจำเป็นต้องรักษาความสงบเรียบร้อยจากภัยซึ่งมาจากภายนอกหรือภายในราชอาณาจักร โดยผู้มีอำนาจประกาศคือ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารหรือผู้บังคับบัญชาทหารที่มีอำนาจตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก

เห็นได้ว่าจะมีความแตกต่างในเรื่องผู้มีอำนาจบังคับใช้หรือประกาศใช้ เนื่องจากในตัวกฎหมายแต่ละฉบับได้กำหนดไว้ที่แตกต่างกัน แต่มีความคล้ายกันในเรื่องแห่งการประกาศใช้ คือ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 และ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 นั้นกำหนดเหตุการณ์ในระดับร้ายแรงต่อบ้านเมืองที่เท่าเทียมกันคือกำหนดถึงสงครามหรือจลาจล

3.4 วิเคราะห์ปัญหาการนำบุคคลพลเรือนที่กระทำความผิดทางอาญาตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติมาถูกดำเนินคดีภายในศาลทหาร ภายใต้การลงนามเป็นภาคีสมาชิก กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Right หรือ ICCPR)

เมื่อบุคคลพลเรือนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพภายใต้รัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศซึ่งบุคคลใดหรือหน่วยงานของรัฐจะละเมิดไม่ได้ ต่อมาเมื่อประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีสมาชิกภายใต้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองซึ่งถือเป็นหลักกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกจะละเมิดเสียไม่ได้

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิบุคคลพลเรือนที่ถูกดำเนินคดีอาญาในแต่ละประเทศให้ต้องปฏิบัติตามในข้อ 14 คือ ความเสมอภาคในการถูกพิจารณาคดี หมายถึงบุคคลที่กระทำความผิดที่เหมือนกันย่อมควรได้รับการพิจารณาคดีที่เหมือนกัน ซึ่งเมื่อได้มีการประกาศกฏอัยการศึกส่งผลให้เกิดศาลทหารในเวลาไม่ปกติเกิดขึ้น เมื่อได้กำหนดให้บุคคลพลเรือนที่กระทำความผิดทางอาญาบางประเภทต้องถูกดำเนินคดีในศาลทหารนั้นถูกจำกัดให้ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 มาตรา 61 วรรคสอง ส่งผลให้ไม่ได้รับสิทธิที่จะอุทธรณ์ฎีกาซึ่งเป็นการขัดแย้งกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) อีกกรณีหนึ่งด้วยโดยในข้อ 14 ได้กำหนดถึงการพิจารณาคดีต้องได้รับการทบทวน อันเป็นการขัดต่อสิทธิตามหลักสากล ซึ่งผู้เขียนมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาแล้ว มีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา ดังนี้

4.1 ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติพระราชบัญญัติกฤษฎีกาศึกษา พระพุทธศักราช 2457

โดยการเพิ่มมาตราที่กล่าวถึงนิยามและความหมายของสงครามและจลาจลให้ชัดเจนว่ามีเหตุการณ์หรือความรุนแรงในระดับใดบ้างถึงจะสามารถประกาศใช้กฤษฎีกาศึกษาได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับนิยามตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน กำหนดให้คำว่า “สงคราม” หมายถึง สถานะความขัดแย้งด้วยอาวุธระหว่างองค์การอิสระหรือแนวร่วมองค์การดังกล่าว โดยทั่วไปมักมีการรุกราน การทำลายล้าง และคำว่า “จลาจล” หมายถึงรูปแบบหนึ่งของการก่อความไม่สงบต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ทหารพลเรือนหรือประชาชน ซึ่งมีเหตุการณ์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นภายในประเทศไทยแล้ว ดังนั้นจึงควรกำหนดตามความหมายในพจนานุกรมดังกล่าว ซึ่งเมื่อมีการแก้ไขดังกล่าวจะส่งผลให้การประกาศใช้กฤษฎีกาศึกษาจะมีขอบเขตในการประกาศใช้อย่างเหมาะสมแก่ระดับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

4.2 กำหนดขั้นตอนการประกาศกฤษฎีกาศึกษาในพระราชบัญญัติกฤษฎีกาศึกษา

ควรมีการกำหนดขั้นตอนการประกาศใช้โดยชัดเจน เนื่องจากในการประกาศกฤษฎีกาศึกษานั้นตามพระราชบัญญัติกฤษฎีกาศึกษา มาตรา 4 ได้กำหนดขั้นตอนไว้อย่างคร่าว ๆ โดยให้อำนาจฝ่ายทหารหรือผู้บังคับบัญชาทหาร ซึ่งมีกำลังอยู่ใต้บังคับไม่น้อยกว่า 1 กองพันมีอำนาจที่จะประกาศใช้กฤษฎีกาศึกษา ซึ่งเมื่อมีเหตุการณ์ในการประกาศใช้กฤษฎีกาศึกษาแล้วฝ่ายทหารมักที่จะกระทำการโดยไม่เปิดเผยถึงวิธีการที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติกฤษฎีกาศึกษาส่งผลให้ไม่สามารถตรวจสอบได้ตลอดจนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารว่าผู้ใดมีอำนาจตามประกาศกฤษฎีกาศึกษาเนื่องจากการประกาศมิได้มีปรากฏไว้อย่างชัดเจนอีกทั้งกรณีที่จะนำข้อบังคับในพระราชบัญญัติกฤษฎีกาศึกษามาใช้นั้น ผู้ประกาศกฤษฎีกาศึกษาเมื่อพิจารณาตามสมควรแล้วสามารถนำ ข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติกฤษฎีกาศึกษา พระพุทธศักราช 2498 ทุกมาตราหรือเพียงบางมาตรามาใช้ได้ ถือเป็นกำหนัดกรอบไว้อย่างจำกัดเพื่อไม่ให้กระทบถึงสิทธิของบุคคลพลเรือนซึ่งจะส่งผลดีและครอบคลุมต่อกฎหมายและมีการปรับใช้ให้เหมาะสมต่อสภาพการณ์ของประเทศที่แปรเปลี่ยนไป เมื่อมีการแก้ไขดังกล่าวแล้วจะทำให้ประชาชนสามารถที่จะตรวจสอบถึงกระบวนการประกาศใช้กฤษฎีกาศึกษาได้และตรวจสอบว่าการกระทำของฝ่ายทหารนั้นใครที่มีอำนาจอย่างชัดเจนบ้าง

4.3 ควรกำหนดระยะเวลาการประกาศใช้กฤษฎีกาศึกษาโดยให้มีการทบทวนภายในฝ่ายทหารที่ประกาศกฤษฎีกาศึกษาให้ชัดเจน

เนื่องจากว่าการประกาศใช้กฤษฎีกาศึกษาแต่ละคราวควรพิจารณาถึงเหตุแห่งการประกาศกฤษฎีกาศึกษากว่ายังมีความจำเป็นที่จะต้องประกาศกฤษฎีกาศึกษาดังกล่าวต่อไปอีกหรือไม่ โดยการเพิ่มเติมมาตราในกฤษฎีกาศึกษา พระพุทธศักราช 2498 ให้ชัดเจน เนื่องจากการประกาศกฤษฎีกาศึกษานั้นจะต้องประกาศเมื่อมีเหตุการณ์สงครามหรือจลาจลส่งผลให้ เมื่อในพระราชบัญญัติกฤษฎีกาศึกษาศักดิ์ฉบับปัจจุบันมิได้กำหนดให้ชัดเจนว่ามีระยะเวลาเท่าใดหรือจะสิ้นสุดเมื่อใด ดังนั้นการประกาศกฤษฎีกาศึกษาในประเทศไทยจึงไม่มีระยะเวลาที่จำกัดว่าจะนานเท่าไรอีกทั้งไม่ได้มีการทบทวนจากผู้ประกาศกฤษฎีกาศึกษาหรือบุคคลอื่นแต่อย่างใด เมื่อมีการแก้ไขดังกล่าวแล้วจะทำให้บุคคลพลเรือนผู้ถูกกระทบสิทธิหรือภาคเศรษฐกิจและสังคมมีความเชื่อมั่นในการลงทุน โดยสามารถที่จะคาดการณ์ได้ว่าการกระทำทางฝ่ายทหารตามกฤษฎีกาศึกษานั้นจะสิ้นสุดลงเมื่อใด

4.4 แก้ไขพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2478 เรื่องบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารโดยหลักควรจำกัดเพียงอาชีพรับราชการทหาร

โดยกำหนดให้ศาลทหารไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีบุคคลพลเรือนที่กระทำความผิดไม่ว่าจะในเวลาที่ใช้กฎอัยการศึกและไม่ได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก เนื่องจากสิทธิของบุคคลพลเรือนที่ถูกดำเนินคดีอาญานั้น ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) ระบุให้บุคคลพลเรือนที่กระทำความผิดทางอาญาย่อมจะต้องได้รับการพิจารณาคดีอย่างเท่าเทียมและเหมือนกันซึ่งหากนำบุคคลพลเรือนมาเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารแล้วนั้น ซึ่งเมื่อมีการกำหนดให้บุคคลพลเรือนไม่ต้องมาขึ้นศาลทหารแล้วก็จะทำให้สิทธิของบุคคลพลเรือนเป็นไปตามหลักกฎหมายสากลที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีซึ่งจะทำให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มประเทศภาคีสมาชิก

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวนี้ก็จะสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาและเป็นที่ยอมรับตามหลักกฎหมายสากล และในต่างประเทศที่มุ่งเน้นค่านึงถึงการให้สิทธิแก่บุคคลพลเรือนทั่วไป ที่ผู้ใดหรือหน่วยงานของรัฐองค์กรใดไม่อาจสามารถจำกัดสิทธิของบุคคลพลเรือนได้ตามหลักทฤษฎีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่บุคคลพลเรือนทั่วไปย่อมมีสิทธิในตัวบุคคลภายใต้หลักกฎหมายธรรมชาติประกอบกับหลักนิติธรรม คือเมื่อบุคคลพลเรือนทุกคนหรือรัฐต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ดังนั้นจึงต้องมีการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องต่อสภาพการณ์ของประเทศที่แปรเปลี่ยนไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, “การเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ของสยาม : พรหมแดนแห่งความรู้”,
(วารสารธรรมศาสตร์ปีที่ 11 เล่มที่ 2 มิถุนายน 2525)

ประทีน พัฒนธรรม, การพัฒนาศาลทหารไทย,(วิทยานิพนธ์, วิทยาลัยกองทัพบก สถาบันวิชาการทหารบก
ชั้นสูง)

คณะกรรมการมนุษยชนแห่งชาติ, หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิ
มนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ หจก.วี.เจ พรินติ้ง)

สุรสิทธิ์ ถาวร, เอกสารวิชาการส่วนบุคคล : กฎอัยการศึกกับหลักประชาธิปไตย, (วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ)